

¹Univerzitet u Beogradu, Medicinski fakultet, Institut za reumatologiju

²IMEDIC ordinacija Beograd, Srbija

NOVINE U LEČENJU ZAPALJENSKIH REUMATSKIH BOLESTI

Predrag Ostojić¹, Ivica Jeremić²

DOI: 10.5937/53_SNM250170

U poslednjoj deceniji, terapijski pristup reumatskim bolestima doživeo je značajnu transformaciju zahvaljujući razvoju inovativnih lekova i personalizovanih strategija lečenja. Uvođenje bioloških lekova i inhibitora JAK kinaza omogućilo je preciznije delovanje na ključne mehanizme inflamacije, čime je postignuta bolja kontrola bolesti, smanjenje progresije oštećenja i poboljšanje kvaliteta života obolelih.

Nove smernice naglašavaju značaj ranog započinjanja terapije i postizanja cilja („treat-to-target“ pristup), kao i korišćenja kombinovanih strategija koje uključuju klasične imunosupresive i inovativne biološke ili ciljane sintetske agense. Paralelno, sve više se primenjuju koncepti precizne medicine – izbor terapije zasnovan na biomarkerima, genskim i kliničkim profilima pacijenata.

U terapiji reumatoidnog artritisa, psorijatičnog artritisa i spondiloartritisa poslednjih godina su dostupni novi biološki lekovi (anti-IL-17, anti-IL-23), kao i inhibitori JAK, koji pokazuju bolji balans efikasnosti i bezbednosti. Od 2023. godine za pacijente obolele od autoimunskih bolesti dostupni su lekovi u tzv. „off-label“ režimu propisivanja. Na taj način za pacijente sa sistemskim eritemskim lupusom, Sjogrenovim sindromom i drugim sistemskim bolestima i vaskulitisima postali su dostupni rituksimab, inhibitori faktora nekroze tumora, mikofenolat i mnogi drugi lekovi. Naročito velika novina je dostupnost antifibrotika nintedaniba i biološkog leka za sistemski lupus anifrolumaba. Veliki pomak je postignut i u lečenju retkih bolesti. Sekvenciranje celog genoma je postalo dostupno i za pacijente Instituta za reumatologiju, kao centra za retke bolesti. Na taj način, preciznom genetskom dijagnostikom, otvaraju se terapijske mogućnosti za jedan značajan broj pacijenata, kod kojih do sada nije mogla da se postavi precizna dijagnoza.

Napredak u terapiji reumatskih bolesti predstavlja dokaz da i u našoj sredini možemo obezbediti savremenu, personalizovanu i efikasnu negu. Time ostvarujemo viziju medicine koja prati globalne tokove, ali ostaje usmerena na pojedinca.

Ključne reči: reumatske bolesti, personalizovana terapija, biološki lekovi

Univerzitet u Beogradu, Medicinski fakultet
Institut za reumatologiju

SAVREMENA DIJAGNOSTIKA REUMATSKIH BOLESTI I PRIMENA TEHNIKA REGENERATIVNE MEDICINE

Branko Barać

DOI: 10.5937/53_SNM25018B

Pojam regenerativna medicina prvi put je korišćen u članku Lelanda Kajsera, 1992. godine. Dokument je sadržao odlomke o budućim tehnologijama koje će uticati na lečenje u bolnicama. Jedan paragraf imao je naslov „Regenerativna medicina“ i sadržao je tekst: „Razvijaće se nova grana medicine koja će pokušati da promeni tok hronične bolesti i u mnogim slučajevima će regenerisati oslabljene i bolesne organske sisteme.“

Regenerativna medicina se bavi obnovom oštećenih tkiva i organa, pružajući rešenja za trajno oštećene organe. Cilj je lečenje rane faze povreda i bolesti koje nisu lečive konvencionalnim metodama. Od proloterapije i PRP terapije do celularnog matriksa i terapije matičnim ćelijama, regenerativna medicina je postigla značajan napredak u lečenju hroničnih povreda i oboljenja.

Proloterapija je preteča regenerativne medicine i terapije bola, koja stimulacijom inflamatorne kaskade podstiče regeneraciju tkiva. Koncentracija trombocita i njihovih faktora rasta omogućila je razvoj PRP terapije, koja se koristi za regeneraciju tkiva i organa. PRP se uspešno primenjuje u lečenju osteoartritisa, epikondilitisa, povreda rotatorne manžetne, mišića, hroničnih upala, parcijalnih ruptura meniskusa i ligamenata, kao i u lečenju hroničnih rana i estetskoj medicini.

Terapija matičnim ćelijama predstavlja najnapredniji pristup u regenerativnoj medicini. Matične ćelije su nediferentovane ćelije koje se dele, pri čemu jedna od novonastalih ćelija ostaje nediferentovana, a druga se diferencira u specifičnu vrstu (diferencijacija). Mezenhimne matične ćelije (MMC) igraju ključnu ulogu u terapiji. Ove ćelije se mogu izolovati iz različitih tkiva, kao što su koštna srž, masno tkivo, periferna krv, placenta, pupčana krv i dr.

Zbog regenerativnog potencijala i dostupnosti, MMC su temelj regenerativne medicine, posebno u lečenju sistemskih bolesti i zapaljenskog reumatizma. Otvaranje Centra za regenerativnu medicinu u Beogradu omogućava primenu najnovijih terapijskih protokola, sa saradnjom naših stručnjaka i najjavnijih kolega iz inostranstva. Kombinovana terapija matičnim ćelijama, uz multidisciplinarni pristup, poboljšaće kvalitet života pacijenata sa zapaljenskim reumatizmom i SBVT.

Ključne reči: regenerativna medicina, regeneracija tkiva, matične ćelije